

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In Qvibus Singlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt XIV. Brevis forma proponendi Gentibus sanctum Evangelium.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38601

DEUM sic ordinata, nec alium habeat, nec habere possit finem; oportet ut animalium exemplo, ac obedientia discamus, quam nos DEO obedientes ac subditos esse oporteat.

Hominis post vitam præmiū. Quintus titulus servitoris, isque maximus, dicitur ex præmio quod DEI cultoribus paratum est apud ipsum DEUM, finem nostrum id autem est post hanc vitam, æterna & immortalis gloria: & è contra, illum non reverentibus æternum supplicium. Gloriam vero hanc æternam, non alia ratione adipisci possumus, vitæque prædictam penam, quam si nos totos Domino DEO verissimè dedamus; & merito quidem, quia infinitum illud præmium infinito etiam labore dignum videtur.

Quare cum tot, tantæque causæ concurrant; si res debite expendatur, magnam quandam, ac potius immensam obligationis summam confici, nemo est, qui non videat: cui obligationi non aliter satisfieri poterit, quam nisi quicquid sumus, quicquid valeamus, quicquid habemus, uni DEO offeramus, in ipsiusque potestate semper esse velimus, & ad divini beneficii arbitrium nostra studia, actiones, & cogitationes assidue convertamus, ac ab eo dirigi gaudeamus. Quæ cum ita esse debeant, culpa quis erit, plusquam infinito supplicio digna, qui sui juris esse velit, atque ex voluntate sua, non ex voluntate DEI, vitam suam, actionesque gubernare; ac denique DEI oblitus, sibi serviat ac per effrenatam libertatem pullo onagri similis, audenter vagus per sylvam suorum desideriorum currat, actionesque suas ad se ipsum referat.

Huius igitur hominum omnium debito tam grandi, & alii similiter obligationibus altioribus, quibus DEO altriguntur (quæ nunc à nobis ideo prætermittuntur; quia non nisi à divina luce illustratis cognoscuntur) quantum est ex parte sua, homines satis faciunt, si se totos DEI cultui & obsequio offerant. Hoc ergo efficitur per Religionem Christianam, & per infusionem Baptismi, in quo Christiani, promissione per juramentum confirmata, DEO obligantur, strictissimoque vinculo illi fœderantur. Cujus promissionis, seu fœderis duæ sunt partes, altera qua mundum, mundi que præmia, à nobis abdicari profiteamur: altera, qua uni DEO nos dicamus: ac ut uno verbo dicam, Religio Christiana DEO donat vitam, donat opera omnia vitæ, donat studia, labores, exercitationes, & denique quod est omnium maximum, ipsam dominam voluntatem, qua tradita, totus homo traditur.

C A P V T XIV.

Brevis forma proponendi Gentibus sanctum Evangelium.

EX omnibus igitur hæcenus commemoratis, colligi potest brevis instructio, & forma prædicandi Gentibus Evangelium. Primo præmissio exordio secundum temporis, loci, aut personarum circumstantias, vel à sine nostri adventus, referendo causas, quæ impulerint, ut à longinquis nationibus, tantis periculis, & laboribus exantlatis venerimus, solum propter DEI gloriam, & eorum æternæ salutis causa, non querentes, quæ nostra sunt, sed ipsorum tantummodo salutem, liberationem ac vitam, & ut DEUM Creatorem suum agnoscant, illique debitum famulatum & obsequium præstent. Præmissio hæc vel simili exordio

tria tractanda sunt. Primum spectabit ad DEI cognitionem, illam scilicet, quam lumine naturali homines possunt attingere: sumentes initium à creatione, providentia, gubernatione, perfectionibusque divinis, docentes, quæ animæ nostræ immortalem naturam, & finem ejus ultimum spectant, obiterque errores contrarios rejiciendo. Ad secundum verò caput spectabit, titulos sive causas expendere, quibus DEUM astringimur amare, & illi inservire, ac cultum debitum exhibere. Ad tertium tandem, investigare qualis debeat esse hic cultus, quo DEUS ipse summus colendus sit ab homine, ostendentes hunc tantum esse apud Christianam Religionem, hæcque esse veram, certissimam & DEO gratam: quæ tria, sequentibus veritatibus breviter complectemur.

Prima veritas; Hominem à DEO fuisse conditum, ut in DEO conquiescat, qui finis est, ob quem conditus est homo, & in eo sitam esse ejus beatitudinem, demonstrabimus; & quod anima hominis immortalis sit, efficitur beata non possit, rebus istis sublunariis & caducis: neque etiam ea immortalia reddent ipsam beatam, quæ in se beatitudinem non habent. Condidit igitur DEUS hominem non propter superiora, quæ illo non indigent: nec propter inferiora, quod esset indignum: nihil ergo inter hominem & auctorem suum est interpositum. Creatus est igitur homo propter ipsum, ut à solo Conditoris suo bonum omnipotens & beatitudo dependeret. Quocirca solus DEUS, qui solus implet mentis nostræ limines, & excedit, ipse animam nostram potest beare, qui est beatissimus, qui immortalis, qui infinitus, qui quam beatitudinem habet ex se ipso habet, non nactus aliunde: & communicare potest, nec communicans deperdit. Et in omni peregrinatione, qualisque exilio reditus in patriam dulcissimus est atque optabilis, eo magis, si molesta sit peregrinatio & turbulenta, vel exilium grave & difficile, patria autem & quæta & suavis. Animi nostri in hanc vitam, seu in peregrinationem & exilium à DEO egressi, quam multa perferunt gravia, iniqua, laboriosa, acerbata, & dignitate sua indignissima? ut Philosophorum quidam non injuria corpus hoc vincula & carcerem animi nuncuparint. In DEO autem quæta omnia, pulcherrima, beatissima plusquam possumus non eloqui modo, verum etiam optare. Illic ergo cupit animus impensius reverti, & suspirat, & clamat. Sed interdum non potest disertè, quæ sentit profere, neque se ipsum intelligere, obrutus densissimis tenebris ignorantia.

Secunda veritas; In mundo unum esse DEUM, qui tantus & tam magnus est; ut nihil illo majus possit cogitari, & quod ille summus est conditor, mundique hujus gubernator, cujus beneficiis & providentia sustentatur: ut satis in superioribus diximus.

Tertia veritas, quæ ex præcedenti optimè concluditur, infinitum continet debitum ac obligationem; qua homines supremum hunc DEUM amare, colere, venerari, cujus magnitudo non potest comprehendi, & cujus beneficia sunt innumerabilia, astringuntur; ac cultu aliquo Religionis, qui gratus sit illius purissimis oculis, & celsitudini dignitatis, quo conformis honorari, ut brevi etiam circumscriptioe superiori capite demonstravimus.

Quarta Veritas, quæ consequenter præcedentibus adjungitur est, necessario debere in hoc mundo esse aliquem reverentia & religionis modum, quo ipse debite ac legitime colatur, juxta suam majestatem.

Homo à Deo conditus, ut in Deo conquiescat.

Corpus animi carcer.

Unus in mundo Deus.

Deum amare homo cogitur.

majestatis magnitudinem. Ex quibus etiam fit necessario debere esse religionem certam & veram, qua DEUS colatur ac honoretur. Restat igitur, ut diligenter inquiramus quæ sit hæc vera Religio, & ubi sit hic verus DEI cultus?

Quinta veritas, hic cultus DEO debitus, & cætera omnia, quæ ad veram Religionem spectant, necessario debent esse à DEO hominibus revelata. Nam cognitio DEI, ritus & cæremoniæ, quibus DEUS ipse ab homine colendus est, quo res est præstantior & excellentior cæteris humanæ vitæ actionibus, eo cognitionem disciplinamque requirit sublimiorem ac certiores, cum sit radix & fundamentum totius humanæ vitæ: quare hæc cognitio & doctrina debet esse certissima, firmissima, & infallibilis veritatis. Quare etiam oportet, ut hujus religionis doctrina & aucta, & revelata sit à DEO ipso, qui est summa veritas, & in quo nec ullus error, nec falsitas ulla inveniri potest.

Homo non est frustra conditus

Neque enim credendum est nobilissimam creaturam à DEO in terris formatam, qualis est homo, ad ipsum DEUM, tanquam in ultimum finem ordinatum, cujus usus omnia deserviunt, frustra esse creatam, & absque ullo medio certo ad ultimum suum finem perveniendi. Ad providentiam igitur DEI spectat, qui hominem ad se ordinavit, legem præscribere, qua certo tendat in hunc finem, atque per se, vel per suorum ministrorum ora doctrinam Religionis certam revelare, hoc est, quidquid credendum, agendum, & sperandum nobis est, modum quoque & rationem, quibus illum honorare, colere, eique inservire debemus, Maxime cum intellectus humanus passionibus sit subjectus, ac originalis peccati tenebris obscuratus, multisque implicatus erroribus, necesse est his rebus impediri, quo minus in perspicenda & judicanda veritate perfectus sit. Quare nulla est humana sapientia sufficiens ad perfectam veritatis notitiam assequendam, quoniam mens hominis, cum fragili corpore colligata, & tenebroso domicilio inclusa, veritatem perspicere clarè non potest: cujus cognitio potius divinæ naturæ est quam hominis. Quare eam assequi non possumus, nisi addiscendo & audiendo ab eo, qui solus scire potest, & docere, unde necesse fuit omnes Philosophorum, aliorumque hominum sectas, & opiniones de DEO alienas esse à veritate, nec ulli fundamentum, firmitatem, aut certitudinem posse habere, quæ nullis divinarum vocum fulciuntur oraculis: cujus etiam argumentum est; Nam cum sit cognitio ultimi nostri finis, & mensura & regula, secundum quam omnes actiones nostræ in Deum sunt dirigendæ, circa modum ad eum perveniendi, innumeratè exorti sunt errores: ut in initio hujus Tractatus attingimus: idemque ferè invenimus in cultu & sacrificio DEO exhibendo. DEUS enim non desiderat victimam, neque muti animalis sacrificium, neque verbenis opus habet, neque fibris, neque cespitiibus, & multo minus humano sanguine: quæ sunt utique vanissima, sed iis præcipue, quæ de intimo corde proferuntur; illi sacrificium est integritas animi, patientia, fides, innocentia, castitas, abstinentia: donum est hymnus & laus. Hic est venissimus ritus, hæc illa lex Dei (ut inquit Cicero) præclara & divina, semperque recta & honesta jubet, vetat prava & turpia, cui parentem sanctissimam ac certissimam legi justè ac legitime necesse est vivere.

In Christiana religione verus

Sexta veritas, Christianam Religionem esse illam, in qua verus DEI cultus, vera Dei cognitio invenitur, quod manifestè probatur, quia illa est vera Religio, in qua repetiuntur omnes excellen-

tia spectantes ad veram perfectamque Religionem, cujusmodi est Christiana Religio. Nam si breviter illam describamus, illam meritò appellamus Religionem Christi, cujus autem hoc est ineffabilis veritatis, singularis sanctitatis, quæ multo ante fuit à sanctissimis viris prædicta, quæ nihil contra bonos mores, & rectam rationem continet, sed mirabiliter confert ad vitam rectè instituendam, cum sit summæ sanctitatis, integritatis, & perfectionis, quæ in sui propagatione divinitus probata fuit, & innumeris ac veris miraculis confirmata, quæ mirabiliter inter innumeris Gentilium, Judæorum, & Hæreticorum persecutiones, illæsa permansit, & incredibiliter crevit, pro cujus confessione, ac defensione infinitus hominum numerus cujuscumque generis, ætatis, & sexus, ac conditionis, tam alacriter mortem subit: cujus persecutores tam gravibus suppliciis multati sunt: cujus sanctitati & integritati ipsimet adversarii, vel in viti perhibere testimonium coacti sunt. Quam denique, qui recipiebant super naturæ ordinem ad illam se variis illusionibus affici, & allici sentiebant: quamque complexi sunt tot viri sanctitate, sapientia, doctrina, & omni virtutum genere clarissimi: sed doctrina nostræ fidei est humani, ut patet discursu per motiva, quæ supra adduximus, & per notas Ecclesiæ Catholicæ, de quibus lib. 8. contra Hæreticos egimus. Videnda sunt etiam ea, quæ propè finem Tractatus de credibilitate nostræ fidei attingimus. Omnia igitur motiva prædicta expendenda sunt, in hujus veritatis confirmationem, nempe Religionem Christianam, fidemque nostram esse à DEO, ipsamque solam esse veram, & perfectissimam Religionem.

Peractis his, ac pro dignitate argumenti expensis, si infideles divino illustrati lumine, huic veritati assentiantur, velintque fidei nostræ mysteria per noscere, atque ad ejusdem fidei veritatem converti: tunc edocendi erunt circa Religionem Christianam, servata forma Catechismi à nobis secundo Tomo pro infidelibus præscribenda.

CAPVT XV.

Brevis convincendi Paganos formula, ex Lactantio Firmiano desumpta.

Placuit hic breviter pro Ethnicorum conversione Lactantii Firmiani disputationem brevissimam, & quasi suorum operum appendicem adducere, quæ ipse lib. 7. cap. 4. 5. & 6. ea verborum elegantia, qua solet proponit.

Quare homo creatus sit corpore fragili, & capax sit rationis?

Nihil est, ut opinor, quod sit propter se ipsum factum: sed quicquid omnino fit, ad usum aliquem fieri necesse est. Quis est enim tam ineptus, vel tam otiosus, ut aggrediatur aliquid facere frustra: ex quo nullam utilitatem, nullum commodum speret? qui domum ædificavit, non ideo tantum ædificavit, ut domus sit, sed ut in ea possit habitari: qui navem fabricatur, non ideo insimul operam, ut tantum navis appareat, sed ut in ea navigetur. Item qui vas aliquod instituit, aut format, non ideo id facit, ut tantum fecisse videatur, sed ut vas illud effectum capiat aliquod necessarium. Similiter cætera, quæcumque fiunt, non utique in supervacuum, sed ad usum aliquos utiles laborantur. Mundus igitur à DEO factus est, non utique propter

Del. col. tus est.

propri
Suis.
ram,
cum
Sed
propri
esse
que
non
mund
quibus
re, ut
portib
animat
est, quo
bus dat
aqua
mo. M
& rati
mundi
DEUS
eom pra
DEI op
provid
quæ, me
divinam
telligere
quis ex
quantu
loim est
hoc pe
vitur s
priet se
his con
Rede
ipsum fa
se DEU
sed prop
homines
ne, inq
fines ut
videntia
tem con
loqui po
DEUM
Ite em
omnium
venenati
eja de fr
perfectio
proferri
nem sua
omnibus
oculi eja
sicutus
ut videat
mano ele
sueti
DEO co
tantum h
mundum
ut Domi
ret tanq
constitui
objicit
nem, tan
& perpet
& contie
Cum
bus in
los gene
T